

خودکارآمدی

گفت‌وگو با مدیری از دیار بهبهان

گفت‌وگو: ائلدار محمدزاده صدیق

حکیمه بخرد با ۲۶ سال سابقه خدمت و ۲۲ سال سابقه مدیریت مدرسه، از سال ۱۳۹۳ تاکنون مدیر دبیرستان استعدادهای درخشان دکتر عادل بهبهان است. او کارشناس ارشد مدیریت آموزشی، ارزیاب و مدرس تعالی مدیریت وزارت آموزش و پرورش کشور از سال ۹۳ تاکنون، مدرس سند تحول آموزش و پرورش کشور، تنها مدیر استان خوزستان و جزو پنج مدیر مدرسه کل کشور در کسب جایزه ملی توسعه و توانمندسازی منابع انسانی کشور در سال ۹۴-۹۵ است. او تنها مدیر استان خوزستان و جزو ده مدیر برتر مدرسه در کسب جایزه و نشان استاندارد مدیریت کیفیت و تعالی سازمانی از سازمان ملی استاندارد در سال ۹۶-۹۷ است. همچنین، دیپلم افتخار دانشگاه سلطان ادریس مالزی را به‌عنوان تنها دانشگاه رسمی تربیت‌معلم کشور مالزی در سال ۹۵ کسب کرده است. از جمله دیگر سوابق خانم حکیمه بخرد می‌توان به عضویت او در کمیسیون بانوان بهبهان و ریاست شورای مجمع خیرین بانوان سلامت شهرستان بهبهان اشاره کرد.

مدرسه سازمانی یادگیرنده است و کلیه کارکنان و معلمان همواره باید در مسیر توسعه علمی خود کوشا باشند؛ چه به‌واسطه برگزاری کلاس‌های آموزشی در مدرسه و چه با هزینه شخصی. از همین روی، مدرسه «دکتر عادل» در سال‌های گذشته در مباحث «روش‌های بهبود تدریس»، «طرح درس»، «مقاله‌نویسی» و «درس‌پژوهی»، همچنین در «حوزه فناوری‌های آموزشی» به برگزاری کلاس‌های آموزشی، توانمندسازی و توسعه حرفه‌ای معلمان اقدام کرده است.

مدرسه دکتر عادل در سال‌های گذشته در مباحث «روش‌های بهبود تدریس، طرح‌درس و مقاله‌نویسی و درس‌پژوهی»، همچنین در «حوزه فناوری‌های آموزشی» با حضور استادان برجسته‌ای همچون دکتر محرم آقازاده، دکتر مرتضی مجدفر، دکتر ابوالفضل بختیاری، به برگزاری کلاس‌های آموزشی، توانمندسازی و توسعه حرفه‌ای معلمان اقدام کرده است. با گسترش این تفکر در بین کارکنان دبیرستان دکتر عادل، برخی همکاران به‌شخصه برای حضور در دوره‌های تخصصی

به نظر شما برای توسعه حرفه‌ای معلمان در مدرسه چه اقداماتی باید انجام داد؟

○ با نیازسنجی از دبیران و برگزاری جلسه هم‌اندیشی با آنان، پی‌می‌بریم برای توانمندسازی کارکنان مدرسه چه اقداماتی باید صورت گیرد. همچنین، با نظرسنجی از دانش‌آموزان و اولیا تا حدودی به شرایط و وضع موجود کارکنان مدرسه پی خواهیم برد و با توجه به خروجی این جلسات و نظرسنجی‌ها، برای توسعه فردی و توسعه گروهی کارکنان مدرسه اقدام و برنامه‌ریزی می‌کنیم.

مانند انیمیشن‌سازی، روش‌های نوین تدریس و تولید محتوا اقدام کرده‌اند. همچنین، در راستای این تفکر و با نگاه انگیزشی و به دنبال یافتن برنامه‌های بهتر و ایده‌های نوین، معاونان و تعدادی از دبیران مدرسه، با هزینه شخصی، در سفری به مالزی، از مدرسه‌های تراز اول این کشور بازدید کردند و با آشنایی با نحوه آموزش و پرورش این مدرسه‌ها تلاش کردند آموزش‌های نوین در آن کشور را بومی‌سازی کنند و از دستاوردهای این سفر در کارایی بیشتر مدرسه و کلاس درس استفاده کنند.

همچنین، کارکنان مدرسه دکتر عادل‌لی با دیدگاه و تفکر تحقیق و پژوهش، همواره با ارائه مقاله در همایش‌های کشوری و بین‌المللی پیشرو بوده‌اند و در جشنواره‌هایی که وزارت آموزش و پرورش برگزار می‌کند، شرکت و مقام‌های متعددی کسب کرده‌اند.

علاوه بر موارد ذکر شده، در مسیر توسعه توانمندسازی نیروی انسانی، اقدامات دیگری در دبیرستان دکتر عادل‌لی صورت پذیرفتند که به دریافت جایزه ملی توسعه و توانمندسازی نیروی انسانی در سال ۱۳۹۴ منجر شد.

■ به‌عنوان مدیر مدرسه عملکرد معلمان را چگونه نظارت می‌کنید و چه اقداماتی در این راستا انجام می‌دهید؟

○ نظارت بر عملکرد معلمان و انجام اقدامات لازم از راه‌های گوناگون صورت می‌گیرد؛ از جمله: نظارت بالینی و بررسی روند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان. در نظارت بالینی سعی می‌شود تمام مراحل نظارت از حضور در کلاس و بررسی نقاط قوت و قابل بهبود و همچنین بررسی طرح‌درس‌ها به کمک دبیر مربوطه، به‌جد انجام گیرد. برای ارزیابی نقاط قابل بهبود سعی می‌شود از گروه همکاران هم‌رشته یا سرگروه‌های آموزشی مشورت گرفته و کلاس‌های آموزش ضمن خدمت درون‌مدرسه‌ای برگزار شود.

همچنین، با ارائه فرم‌های نظرسنجی به دانش‌آموزان و اولیا و نیز با بررسی روند پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، بر عملکرد دبیران نظارت شود.

■ به نظر شما معلمان برای انجام نقش خود با چه چالش‌هایی روبه‌رو هستند؟

○ هر معلم برای ایفای نقش خود، علاوه بر دانش تخصصی در رشته خود، به امکانات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری دیگری نیاز دارد که در صورت نبود آن‌ها، در ایفای نقش خود دچار چالش خواهد شد.

برگزار نشدن کلاس‌های آموزشی ضمن خدمت به‌روز و کارآمد در حوزه روش‌های نوین، به‌خصوص در نظام آموزشی ما که معلم در تولید محتوای درسی هیچ‌گونه اختیاری ندارد، حجم زیاد کتاب، کمبود وقت، نبود امکانات انگیزشی، حقوق و... ممکن است او را از اجرای دقیق نقش خود باز دارد. امید می‌رود با اجرای راهکار ۵-۵ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و اجرا شدن دقیق و صحیح آن، معلمان بتوانند

تا حدودی در تولید محتوای درسی خود نقش داشته باشند. معلمی یکی از سخت‌ترین مشاغل دنیاست، زیرا معلم با افراد با یادگیری‌های بسیار متفاوت روبه‌روست. تدریس برای معلمان و بازخورد اجرای آن در معلمان کارآمد از دیگر چالش‌های ایفای نقش معلمان است.

■ اگر قرار باشد عملکرد مدرسه تحت مدیریت خود را ارائه دهید، اقدامات انجام‌شده را چگونه ارائه می‌دهید؟ لطفاً در صورت لزوم درباره هر یک جداگانه و مختصر توضیح دهید؟

○ ما مدرسه را سازمانی یادگیرنده تعریف و این مسیر یادگیری را بر اساس سند تحویل و ساحت‌های شش‌گانه ترسیم کردیم. دبیرستان دکتر عادل‌لی در آفرین ۱۴۰۴ سند تحول مدرسه خود را پاس‌خگو، خودارزیاب، برخوردار از قدرت تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی، نقش‌آفرین، مدیریت نقدپذیر، و مشارکت‌جو ترسیم کرده و در این مسیر گام‌های بلندی برداشته است. همچنین، در مسیر یادگیری یکی از مجریان برنامه تعالی مدیریت مدرسه بوده که توانسته است جزو ۱۰ مدرسه برتر کشور قرار گیرد. همچنین، به کسب نشان استاندارد از سازمان ملی استاندارد ایران در سال ۹۸-۱۳۹۷ مفتخر هستیم.

علاوه بر آن، مدرسه خود را کانون ارائه خدمات به محله دانسته و در راستای این تفکر اصل سند تحول، همواره پیش‌رو بوده و برنامه‌های متعددی را در این زمینه اجرا کرده است؛ از جمله، برگزاری اولین همایش دانش‌آموزی پسماند و مدیریت آن برای دانش‌آموزان سراسر کشور، با حضور و همکاری هشت سازمان به‌عنوان حامیان برگزاری این همایش، که بازتاب علمی بسیار خوبی در سطح منطقه، استان و کشور داشته است.

مدرسه در اجرای راهکار ۵-۵ سند تحول در حوزه طرح بوم پیشرو بوده و توجه ویژه به این موضوع دارد و جزو پنج مدرسه برتر استان در اجرای برنامه بوم است. همچنین، پایگاهی علمی برای مدرسه‌های کم‌برخوردار است و مدرسه‌های بسیاری، با حضور در مدرسه دکتر عادل‌لی، از امکانات سایت، آزمایشگاه و نیروی انسانی متخصص استفاده می‌کنند و این در رشد علمی دانش‌آموزان منطقه مؤثر بوده است. مدرسه توجهی ویژه به آموزش‌های مهارت‌محور و برگزاری دوره‌های مهارتی از قبیل رایانه، فن بیان، سفالگری، کاشی‌کاری و نقاشی محیطی دارد و هر ساله تعدادی از این آموزش‌های مهارت‌محور را برای دانش‌آموزان اجرا می‌کند.

لازم به ذکر است، کارکنان دبیرستان هرساله در جشنواره‌ها، همایش‌ها و سمینارهای گوناگون، با ارائه مقالات در زمینه‌های متعدد مدیریتی، آموزشی و پرورشی شرکت می‌کنند و به کسب رتبه‌های برتر استانی و کشوری موفق شده‌اند. از جمله رتبه برتر استان و کشور در جشنواره‌های درس پژوهی و اقدام‌پژوهی، رتبه‌های برتر در جشنواره‌های تولید محتوا و چاپ مقالات در مجلات. از جمله دیگر افتخارات مدرسه می‌توان به کسب رتبه‌های برتر کشوری در جشنواره نوجوان خوارزمی در محورهای ایفای نقش (زبان) و دست‌سازه

اشاره کرد. در طرح «هر سمپادی یک درخت» با حمایت سازمان منابع طبیعی، درختانی در مناطق بیابانی و در پارک‌های شهرستان به نام سرداران شهید بهبهان و توسط دانش‌آموزان مدرسه کاشته شد. همچنین، هر ساله و قبل از شروع سال تحصیلی و همچنین قبل از شروع سال نو، با همکاری کارکنان و دانش‌آموزان مدرسه، بسته‌های آموزشی و معیشتی ویژه مدرسه‌های روستایی، دانش‌آموزان و خانواده‌های نیازمند تهیه و توزیع می‌شود.

■ شما به‌عنوان مدیر مدرسه برای افزایش کیفیت کار معلمان و برنامه‌های درسی چه پیشنهادی دارید؟

○ بی‌شک معلمان از مهم‌ترین و تأثیرگذارترین درون‌دادهای نظام آموزش و پرورش هستند که در تعامل با درون‌دادهای مطلوب و به‌طور کلی بهبود کیفیت آموزش و پرورش، خدمات خود را عرضه می‌کنند و از عوامل اعتبارسنجی تضمین کیفیت به‌حساب می‌آیند. معلمان با آگاهی از کیفیت عملکرد خود در جریان تدریس قادر خواهند بود به اصلاح شیوه‌ها و روش‌های آموزشی و در نتیجه افزایش کیفیت تدریس بپردازند. ما در برنامه درسی معلم را تسهیلگر معرفی کرده‌ایم، اما روش‌های تدریس و محتوای کتاب‌های درسی ما با این موضع هم‌خوان نیست. انتظارات مسئولان، نمره‌گرایی و کنکور اجازه اجرا به

روش تسهیلگری را نمی‌دهد. به نظر من، باید روش‌های نوین تدریس اجرا شوند. پیشنهاد بنده اجرای دقیق مدرسه‌محوری است که می‌تواند شامل آموزش‌های مستمر، حضوری و باکیفیت معلمان در راستای روش‌های نوین تدریس و بازخورد آن به معلمان از طریق سیستم‌های اداری و مالی باشد تا سایر معلمان تفاوت عملکرد تدریس باکیفیت دیگران را ببینند. ایجاد منابع کتاب‌های درسی و محتوای آموزشی برای معلمان و تدریس از دیگر موارد هستند. این امر موجب می‌شود معلم متناسب و با توجه به تفاوت‌های فردی و منطقه‌ای و بومی، نوع آموزش و محتوای خود را انتخاب و در مسیر یادگیری دانش‌آموزان اثرگذارتر باشد. به این ترتیب، نقش معلم از یاددهنده به رهبر آموزشی و هدایتگر تغییر خواهد کرد.